

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kunnat ja hallitusohjelma Kunteko 2020 27.8.2015 Kuntatalo

Ylijohtaja Päivi Laajala

Hallitusohjelman lähtökohtia kuntien ja hallinnon kehittämisen näkökulmasta

- Hallitus on sopinut julkista taloutta vahvistavasta sopeutusohjelmasta.
- Nettomääräisesti nämä toimet vahvistavat julkista taloutta vuoden 2019 tasolla noin 4 miljardilla eurolla.
- HO:n liitteessä 6 on esitetty toimien sisältö ja vaikutukset julkiseen talouteen vuonna 2019.
 - Välittömien sopeutustoimien arvioitu nettovaikutus kuntien ”rahoitusosuuteen” -708 milj. euroa v.2019, joista
 - Opetus, tiede ja kulttuuri -243 milj. euroa
 - Sote-palvelut -294 milj. euroa
 - Asiakasmaksut, sakot yms. -224 milj. euroa
 - Sosiaalietuudet -135 milj. euroa
 - Indeksijäädytykset, netto +195 milj. euroa
- Jos hallinnonalalle osoitetun säästön toimeenpano täysimääräisenä osoittautuu mahdottomaksi, tehdään kyseisellä hallinnonalalla korvaava säästö.
- Tämän lisäksi hallitus toteuttaa pitkän tähtäimen toimia, jotka vahvistavat julkista taloutta vuositasolla 4 mrd. eurolla. Keskeiset toimet ovat **sote-uudistus** sekä **kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen**.

Hallitusohjelman lähtökohtia kuntien ja hallinnon kehittämisen näkökulmasta

- Hallitus vähentää kuntien kustannuksia 1 miljardilla eurolla karsimalla lakisääteisiä tehtäviä sekä niiden toteuttamista ohjaavia velvoitteita.
- Kunnille ei lainkaan uusia tehtäviä ja velvoitteita.
- Hallitus sitoutuu pitämään voimassa 100 % valtionosuudet turvaavan lain. Mikäli valtionosuuksia leikataan, hallitus vähentää kuntien tehtäviä samassa suhteessa.
- Kokonaisveroaste ei nouse. Työn verotusta kevennetään. Veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.
- Kiinteistöverojen ala- ja ylärajoja korotetaan maltillisesti
- Valtionosuuksien indeksikorotusten jäädyttäminen (oletus kuntien tehtäviä, velvoitteita ja rahoitusosuuksia vähennetään muilla toimenpiteitä jäädyttämisen vaikutusten verran)

Itsehallintoalueet

- Hallitus valmistelee sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämiskatkaisun kuntaa suurempien itsehallintoalueiden pohjalta. Alueita enintään 19. SOTE-alueita johtavat vaaleilla valitut valtuustot.
 - VM mukana SOTE:n rakennemalli – ja rahoituskatkaisun valmistelussa
 - VM:n vastuulla hallintolain (kuntalaki) ja henkilöstöä koskevan lainsäädännön (eläke, viranhaltija) valmistelu sekä omaisuuden siirtokysymykset (KAO)
- Ensivaiheen rahoitusvaihtoehtoina selvitetään rahoituksen vaihtoehtot kuntien ja/tai valtion rahoitusmallit ottaen huomioon perustuslain reunaehdot. Toisessa vaiheessa siirrytään yksikanavaiseen rahoitusmalliin huomioiden työterveyshuollon asema.
 - VM:n vastuulla vos-järjestelmä ja rahoitusmallin kuntavaikutuksien huomioon ottaminen (KAO) sekä valtionrahoitusmallin valmistelu (KAO, VO BO)
- Soteuudistukseen sisällytetään kustannusten tehokkaan hallinnan toteuttava budjettikehysjärjestelmä
- Selvitetään valinnanvapausmallin yksityiskohdat ja EU:n potilasliikkuvuusdirektiivin implementoimiseksi tarvittavat lakimuutokset.

Valtion aluehallinto ja maakuntahallinto

- Valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovituksesta tehdään erikseen päätös, jolla yksinkertaistetaan julkisen aluehallinnon järjestämistä (valtio, alueet ja kunnat). Ensisijaisena ratkaisuna on toimintojen keskittäminen tehtäviltään ja toimivallaltaan selkeille itsehallintoalueille.
 - Valmisteltava, mitkä tehtävät valtion alue- ja paikallishallinnosta (avit, elyt, te-toimistot ja maistraatit) ja maakunnan liitoista siirtyvät itsehallintoalueille.
 - Aluehallintovirastojen rooli ja toimivalta (alueellinen/valtakunnallinen)
 - Valtionhallinnon säästöt ja tilojen käyttöön liittyvät säästöt huomioon.

Keskushallinnon uudistus

- Keskushallinnon virastorakenteen uudistus jatketaan välittömästi tukeutuen Kehu- ja Virsu-hankkeissa omaksuttuihin kehittämisperiaatteisiin
 1. selkeästä rakenteesta ja ohjauksesta,
 2. valtakunnallisesta toimivallasta,
 3. asiakasnäkökulmasta,
 4. sähköisistä palveluista,
 5. kyvystä muutokseen ja riskienhallintaan
 6. julkisen hallinnon yhteistyöhön asiakaspalvelussa.
- Uudistuksessa kiinnitetään erityistä huomiota johtamisjärjestelmän selkiinnyttämiseen ja kokonaisuuden hallintaan hallinnolliset sektorirajat ylittäen. Hallitus toteuttaa uudistuksen noudattamalla hyvää henkilöstöpolitiikkaa.
- Jatkovalmistelutyö käynnistetään välittömästi. Esitykset rakenteellisiksi muutoksiksi toimeenpano-suunnitelmineen valmistellaan 31.12.2015 mennessä.

Kuntien tehtävät ja velvoitteet (1/2)

- Vähennetään kuntien kustannuksia karsimalla lakisääteisiä tehtäviä ja velvoitteita (uudistetaan sääntelypolitiikan periaatteet v. 2015, joustavoitetaan kelpoisuusehtoja, joustavoitetaan toimintatapoja ohjaavia normeja mm. tarkastelemalla lait, asetukset ja suositukset ja luomalla edellytyksiä tuloksekkaammalle ja joustavammille palveluprosesseille)
- Kuntien lakisääteisten tehtävien sekä niiden toteuttamista ohjaavien velvoitteiden karsiminen (1 mrd. €) kts. Liite 3.
 - Osa leikkauksista tulee päätettäväksi jo budjettiriihen yhteydessä tehtävien linjauksien yhteydessä
- Hallitus tekee budjettiriiheen mennessä yksityiskohtaisen toimenpideohjelman poistettavista tehtävistä ja velvoitteista sekä antaa ensimmäiset konkreettiset esitykset. Prosessi jatkuva. Poikkihallinnollinen työ.
- Ministeriöiden konkreettiset ja yksilöidyt ehdotukset, aikataulu 2015 loppuun mennessä. Tarvittaessa kootaan viimeisen 15 vuoden aikana voimaan tulleiden säädösten joukosta.
- Vapautetaan kuntien maksupolitiikkaa.
- Hallitus käynnistää vapaakuntakokeilun.

Kuntien tehtävät ja velvoitteet (2/2)

- Käynnistetään kuntien tehtävien ohjauksen pitkä tähtäimen uudistaminen
- Kumotaan kunnallisten palvelujen tuottamisen menetelmiä, resursseja ja prosesseja koskevat yksityiskohtaiset säännökset ja suositukset pitkälti
- Toteutetaan valtakunnallisesti kuntien ja muun julkisen sektorin tuotantokustannusten mittaristo, joka tekee kustannuksista ja laadusta läpinäkyvän sekä vertailukelpoisen.
- Arvioidaan uudelleen kuntien suunnitteilla ja tulossa olevat tehtävät
- Edistetään kuntien toimintavapautta, säädetään uusi laki. Lainsäädäntö, joihin uusi laki liittyy, käsittää mm. seuraavat lait: laki yksityistä teistä, kiinteistörekisterilaki, vapaasta sivistystyöstä, taiteen perusopetuksesta, kirjastolaki, nuorisolaki, museolaki, liikuntalaki, ulkoilulaki, kuntien kulttuuritoimesta, teatteri- ja orkesterilaki, laki lasten päivähoidosta, sosiaalisesta luototuksesta, ajoneuvojen siirtämisestä

Valtionosuusjärjestelmä

- Valtionosuusjärjestelmän uudistamista jatketaan osana kuntien muuttuvaa tehtäväkenttää, järjestelmän uudistamistarve riippuu osaltaan sote-uudistuksen rahoitusmallista
- Otetaan käyttöön erikoissairaanhoidon kustannusten hillitsemiseksi kannustinjärjestelmä, jossa vuosittain maksetaan sairaanhoitopiireille tai vastaaville erikoissairaanhoidon toimijoille kannustustukea: tukeen varataan 200 milj. euroa vuoden 2020 tasolla, ko. määräraha vähennetään kuntien peruspalvelujen valtionosuuksista
- Hallitus sitoutuu pitämään voimassa 100 prosentin valtionosuudet turvaavan lain
- Mikäli valtionosuuksia leikataan, hallitus vähentää kuntien tehtäviä samassa suhteessa

Kuntarakenne, kuntien hallinto

- Vapaaehtoisten kuntaliitoksien tukeminen
 - Jatketaanko yhdistymisen taloudellista tukemista 2017 jälkeen ja minkä tasoisena?
- Kumotaan kuntarakennelain kuntauudistuksen toteuttamiseen liittyvät säännökset
 - HE aikataulu ja suhde em. yhdistymisavustusäännöksiin muuttamiseen?
- Irtisanomissuojaa koskeva säännös kumotaan
 - Miltä osin säännöstä sovellettaisiin jo päätettyihin liitoksiin vuodelle 2017
- Kunnat voivat olla hallintorakenteeltaan ja toimintatavoiltaan erilaisia (edistäminen?)

Metropoli- ja kaupunkiseutupolitiikka

- Pääkaupunkiseudun kuntien kanssa tehdään sopimus kilpailukykyä, elinkeinopolitiikkaa, aluekehitystä ja MAL-yhteistyöstä sekä segregaaation ehkäisystä metropolialueella
 - Koskeeko 4 kuntaa vai kaikkia 14 kuntaa?
 - YM/LVM
- Kaupunkiseutujen/kasvukäytävien kanssa jatketaan sopimusperusteista yhteistyötä kilpailukyvyn parantamisessa
 - TEM

KAO:n tulosohtjattavat virastot: Julkisten palvelujen digitalisoiminen ja sujuvoittaminen

- Toimintatavat uudistaen rakennetaan julkiset palvelut käyttäjälähtöisiksi ja ensisijaisesti digitaalisiksi. Hallinnon sisäiset prosessit digitalisoidaan ja entiset prosessit puretaan.
- Perataan säädökset, jotka eniten haittaavat kansalaisten arkea, yritystoimintaa, maataloutta, investointeja, rakentamista, tervettä kilpailua ja vapaaehtoistoimintaa. Välittömästi ryhdytään purkamaan kansalaisia ja yritystoimintaa haittaavia alempiasteisia normeja, määräyksiä ja ohjeita.
- Sujuvoitetaan lupa- ja valitusprosessit ja annetaan niitä koskeva palvelulupaus.
- Hallintomenoissa säästetään tehtäviä ja velvoitteita purkamalla, toimitiloista luopumalla ja henkilöstömenoissa eläkepoistumaa hyödyntämällä. Lisätään digitalisaatiota ja uudistetaan rakenteita. Säästötavoitteet koskevat kaikkia hallinnonaloja.
- Hallitus käy läpi kaikki kuntien ja valtion kuntiin kohdistamat ohjaavat ja valvovat prosessit. Pääallekkäisyydet karsitaan. Omavalvontaa kehitetään ja valvontaa ulkoistetaan.
- Palvelujen sisältöjen normittamisesta luovutaan ja siirrytään palvelujen tulosten seuraamiseen ja mittaamiseen. Toteutuksessa hyödynnetään kuntakokeilulain mukaisten kokeilujen tuloksia.
- Kirjanpitoyksiköiden kirjanpidon ja tilinpäätöksen siirto kokonaisuudessaan Palkeiden lakisääteiseksi tehtäväksi (toim.menomomentit)
- Hallitus lisää kaiken viranomaistiedon liikkuvuutta ja hyödyntämistä edistämällä palveluväylähanketta ja tarkastelemalla tietosuojakysymyksiä.

Muuta huomioitavaa, 1

- Valtioneuvoston yhteyteen lainsäädännön vaikutusarviointielin, jonka tehtävänä on varmistaa lainsäädännön vaikutusarviointien laatu
 - Vaikutus KUTHANEKin jaostoihin ja niiden tehtäviin?
- Yhteiskuntasopimus; vaikutukset
- Selvitetään työvoimapalvelujen siirto resursseineen vaikeasti työllistyvien osalta kuntien vastuulle
- Sopimusmenettely kaupunkiseuduilla, maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen, valitusmenettelyn muutos, kaavoitus, vapaa-ajan asunnot, normitalkoot (ei mainintaa metropolialueesta)
- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi ym., ristiriitaa tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen osalta
- Nuorison yhteisötakuu, kerätään parhaat käytänteet ja laajennetaan toimivat mallit valtakunnalliseksi
- Perustulokeikeilu
- Hankintalain uudistaminen
- Palvelusetelikeikeilu, hyvät käytännöt, ikäihmisten koti- ja omaishoitoon kohdennetaan resursseja

Muuta huomioitavaa, 2

- Jätevesiasetus, jätelain muutos, kierrätyskelpoiselle jätteelle kaatopaikkakielto
- Lomituspalvelut yrittäjälähtöiseksi
- Kuntien tuottavuutta lisäävät säädösmuutokset valmistellaan yhteistyössä kuntien kanssa, uudistusten toimeenpanemiseksi hallitus tarjoaa koulutusta yhteistyössä kunta-alan toimijoiden kanssa
- Hallitus edistää uusien palveluinnovaatioiden syntymistä ja hyödyntämistä toteuttamalla laajasti kokeilutoimintaa mahdollistavalla säädöspohjalla. Mahdollisten palvelualoitteiden käyttö määräaikaisena kokeiluna.
- Ilmastotavoitteet 2020
- Innovatiiviset kaupungit –ohjelma (INKA) lopetetaan

LIITE 6: Kuntien rahoitusasemaan liittyviä tekijöitä (toimenpiteet vaikuttavat peruspalvelujen valtionosuusmomentille)

- Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen kahdessa vaiheessa (-18 milj. euroa ja -23 milj. euroa), päivähoidon henkilöstön määrää (per lapsi) koskeva väljennys (-45 milj. euroa) sekä mahdollisuus toteuttaa esiopetuksessa olevan lapsen hoito kerhotoimintana (-25 milj. Euroa)
- Opetustoimen rakenteelliset uudistukset (-110 milj. euroa) ja muutokset ammatilliseen koulutukseen (-22 milj. euroa).
- Erikoissairaanhoidon kustannusten hillitsemiseksi otetaan käyttöön kannustinjärjestelmä (säästöarvio -150 milj. euroa). Kannustetukeen varataan 250 milj. euroa/vuosi. Samalla määrällä vähennetään kuntien valtionosuuksia.
- Erikoissairaanhoidossa säädetään kunnille velvoite ohjata tiettyjä vaativia leikkauksia sairaanhoitopiirissään yksiköille, jotka täyttävät tietyt vähimmäiskriteerit (-83 milj. euroa).
- Vanhuspalvelujen henkilöstömitoitus (-51 milj. euroa), sote-suunnitteluelvelvoitteiden vähentäminen (-10 milj. euroa)
- Sote-asiakasmaksujen korotus (-150 milj. euroa), päivähoitomaksut (-54 milj. euroa) sekä koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta (-20 milj. e)
- Valtionosuuksien indeksikorotusten jäädyttäminen (netto +195 milj. e)

LIITE 6: Kuntien rahoitusasemaan liittyviä tekijöitä

(toimenpiteet vaikuttavat peruspalvelujen valtionosuusmomentille)

- Perhehoidon kehittäminen lähinnä ikäihmisten hoidossa. Kustannusten lisäys vuoden 2020 tasossa 20 milj. euroa, josta valtionosuus on 20 milj. euroa. Alkaa vuonna 2016 jolloin kustannusten lisäys ja valtionosuus on 10 milj. euroa.
- Omais- ja perhehoitajien vapaat. Kustannusten ja valtionosuuden lisäys vuodesta 2016 alkaen 75 milj. euroa.
- Kalliimman hoidon korvaantuminen omais- ja perhehoidossa. Kustannusten väheneminen vuoden 2020 tasossa 220 milj. euroa josta valtionosuus on 55 milj. euroa. Alkaa vuonna 2016 jolloin kustannukset vähenevät 95 milj. euroa ja valtionosuus 24 milj. euroa.
- Lastensuojelu ja lapsiperheiden kotiapu. Kustannusten ja valtionosuuden lisäys vuoden 2020 tasossa 25 milj. euroa. alkaa vuonna 2016 jolloin kustannusten lisäys 10 milj. euroa.

**Sosiaali- ja terveydenhuollon
uudistuksen ja itsehallintoalueiden
perustamisen sekä
aluehallintouudistuksen valmistelun
selvityshenkilöhanke**

**Selvityshenkilötyöryhmän
ehdotukset 14.8.2015**

Toimeksianto

- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja itsehallintoalueiden perustamisen sekä aluehallintouudistuksen valmistelun selvityshenkilöhanke
- Määräaika 14.8.2015
- Tuomas Pöysti (pj), Annikki Niiranen ja Arto Haveri
- Sihteeristö: Pekka Järvinen ja Kari Haavisto STM, Jani Pitkäniemi VM

1) Perusteet kuntaa suurempien itsehallintoalueiden muodostamiseksi

- Itsehallintoalueilla tulee olla riittävä väestöpohja, sote-infrastruktuuri ja taloudellinen kantokyky siten, että ne pystyvät järjestämään alueensa asukkaille kattavat sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut.
- Alueiden pitää myös olla luonteva foorumi kansalaisten osallistumiselle ja vaikuttamiselle.
- Samaa aluejakoa olisi perusteltua soveltaa mahdollisimman laajalti aluehallinnon tehtävissä ja valtion aluehallinnon jaotusten perustana.
- Edellä mainituilla kriteereillä itsehallintoalueiden perustelluksi määräksi tulisi noin 9–12.
- Alueista tarvitaan poliittinen ratkaisu riittävän ajoissa.

2) Itsehallintoalueiden hallintomallin ja talouden perusteet sekä suhde muuhun julkiseen talouteen ja finanssipolitiikan ohjaukseen

Itsehallintoalueen hallinnosta, päätöksenteosta ja talouden järjestämisestä säädetään kuntalaista erillisessä laissa.

- Hallintomallista säädetäessä voidaan kuitenkin soveltaa monin osin kuntalain mukaisia hallinnon periaatteita

Itsehallintoalueet on otettava huomioon omana erillisenä kokonaisuutenaan julkisen talouden arvioinnissa ja finanssipolitiikan ohjauksessa osana julkista taloutta.

3) Itsehallintoalueiden ja kuntien keskinäiset suhteet erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

- Sote-uudistusta toteutettaessa on huolehdittava, että kunnat toimivat myös jatkossa aktiivisesti asukkaittensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja ylläpitämisessä.
- Tämän toteuttamiseksi kuntien ja itsehallintoalueiden on toimittava tiiviissä yhteistyössä.
- Uudistukseen liittyen tulee myös kehittää kannustinjärjestelmiä, joilla voidaan tukea ja palkita kuntia, jotka ovat kyenneet parantamaan tai ylläpitämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä.

4) Yksityisen ja kolmannen sektorin tuottamien palvelujen asema osana itsehallintoalueiden toimintaa sekä palvelutuotannon tehokkuuden ja laadun arvioinnin toteutus

- Itsehallintoalueet voivat oman palvelutuotannon lisäksi käyttää palveluiden tuottamiseen yksityisiä tai kolmannen sektorin palvelujen tuottajia.
 - tässä voidaan hyödyntää myös palveluseteliä
- Palvelujen tuotantoon liittyen palvelujen asiakasvaikuttavuus ja -kustannustietoja tuottaminen on tärkeää
- Kunnat ja kuntayhtymät eivät jatkossa tuota sosiaalihuollon eikä terveydenhuollon palveluja.

5) Itsehallintoalueiden rahoituksen järjestämisen ja siitä säättämisen keskeiset perusteet sekä suhteet verojärjestelmään

- Perustuslaista johtuen kunnilla ei voi olla rahoitusvastuuta itsehallintoalueiden toiminnasta.
- Tämän vuoksi valtion rahoitusvastuu on ensisijainen vaihtoehto.
- Itsehallinnon luonteen vuoksi on vielä tarpeen selvittää toisena vaihtoehtona itsehallintoalueen verotusoikeus.
- Valtion rahoitusmallissa on selvitettävä miten:
 - rahoitus toteutetaan, esimerkiksi nykyisten verolähteiden kautta vai säättämällä erillinen sote-vero, joista verotuksen kohtaanto huomioon ottaen jälkimmäinen vaikuttaa lähtökohtaisesti ensisijaiselta
 - lisäksi päätettävä rahoituksen alueille kohdentamisen periaatteet

6) Itsehallintoalueiden ja muiden toimijoiden työnjaon ja yhteistyön lähtökohdat tietohallinnossa ja digitalisaation hyödyntämisessä

- Sote-uudistus ja aluehallintouudistus suunnitellaan, valmistellaan ja toteutetaan siten, että digitalisaatio ja ICT-ratkaisut niihin liittyvine mahdollisuuksineen toiminnan ja tiedonhallinnan uudistamiseksi hyödynnetään täysimääräisesti.
- Näiden tietohallinto-uudistusten valmistelu voi toimia osaprojektina sosiaali- ja terveysministeriön johdolla siten, että THL:n operatiivisen tietohallinnon ohjausyksikkö ja Kela ovat keskeisesti mukana.

7) Yleiset perusteet omaisuuden ja toiminnan siirtojen järjestämisen lähtökohdille ja valmistelulle

Koska omaisuuden ja henkilöstön siirrot ovat mittavia, on jo heti sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun alkuvaiheessa tarpeen perustaa erilliset työryhmät valmistelemaan omaisuuden siirtojen ja henkilöstön siirtojen toteutustapoja sekä laatimaan niihin liittyviä kokonaisarviointeja:

- Henkilöstön siirroissa noudatetaan liikkeenluovutusperiaatetta.
- Omaisuussiirroissa vaihtoehtoina ovat:
 - sote-omaisuus siirtyy tarkoituksenmukaisen palvelurakenteen edellyttämässä mitassa itsehallintoalueille
 - omaisuus jää nykyisille omistajille ja itsehallintoalueet vuokraavat niiltä tiloja ja laitteita

8) Miten itsehallintoalueiden muodostamisessa tulisi ottaa huomioon tuleva aluehallinnon uudistus

- Itsehallintoalueiden muodostamisessa tulee ottaa huomioon eri hallinnollisten tasojen toiminnallinen yhteensopivuus, eri toimijoiden oikea työnjako sekä aluejakoratkaisun ajallinen kestävyys.
- Aluejakoratkaisun ajallinen kestävyys tarkoittaa sitä, että noin 30–40 vuoden ajanjaksolla näköpiirissä oleva väestökehitys ja sen vaikutukset julkiseen talouteen ja alueisiin otetaan huomioon.
- Itsehallintoalueiden aluejaon tulisi soveltua mahdollisimman laajalti erilaisten alueellisten tehtävien järjestämiseen.

9) Miten hallitusohjelmaan kirjatussa valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovittamisessa tulisi edetä

- Maakuntien liitot tehtävineen on syytä integroida mahdollisimman nopeasti uusiin itsehallintoalueisiin.
- Integroinnin edellytyksiä tulisi selvittää yhtä aikaa aluejakojen muodostamisen kanssa.
- Maakuntien liittojen asiantuntemusta - erityisesti alueen erityisolosuhteiden osalta - tulisi voida hyödyntää tehtävien siirrossa.
- Eri hallinnon tasoille (kunta – itsehallintoalue – valtion aluehallinto – valtion keskushallinto) tulee luoda tarkoituksenmukainen työnjako ja päällekkäisiä hallinnollisia rakenteita tulee välttää.
- Kuntien yhteistoiminnassa hoidettavia tehtäviä tulisi tulevaisuudessa siirtyä laajalti itsehallintoalueille.

10.1) Itsehallintoalueiden yleinen ohjausmalli sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ohjauksen vahvistaminen 1/2

- Kun itsehallintoalueille siirretään aluehallinnon ja kuntien yhteistoiminnan tehtäviä, on tarpeen myös samalla järjestää niiden ohjausmalli.
 - Ohjauskokonaisuuteen kuuluvat yleinen ohjaus, toiminnallinen ohjaus sekä resurssiohjaus.

10.1) Itsehallintoalueiden yleinen ohjausmalli sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ohjauksen vahvistaminen 2/2

- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallista ohjausta sekä uudistuksen valmistelua ja toimeenpanoa vahvistetaan.
- Tämä toteutetaan perustamalla sosiaali- ja terveysministeriöön välittömästi ohjausyksikkö, joka yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa vastaa myös sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistuvasta resurssiohjauksen valmistelusta.
- Sote-budjettikehys otetaan käyttöön joko osana valtiontalouden kehystä (valtion rahoitus) tai erillisenä menorajoitteena julkisen talouden suunnitelmassa (muut rahoitusmallit, ml. alueellinen verotusoikeus).

10.2) Valtakunnallisesti keskitettävät sekä muut yhteistyötehtävät palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa

- Osa sosiaalihuoltoon ja terveydenhuoltoon kuuluvien toimenpiteiden ja hoitojen tuottamisesta keskitetään valtakunnallisesti joillekin itsehallintoalueille.
- Perusteena keskittämislle on palvelujen saatavuuden ja laadun sekä palvelujen käyttäjien oikeuksien varmistaminen silloin kun palvelujen toteuttaminen on erityisen vaativaa tai se on tarpeen palvelujen harvinaisuuden, asiakkaiden kielellisten oikeuksien tai palvelun toteuttamisesta aiheutuvien suuren kustannusten perusteella.
- Enimmillään viisi itsehallintoaluetta vastaisi myös yliopistosairaaloiden ylläpidosta ja vaativimpien erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon palvelujen tuottamisesta.

10.3) Itsehallintoalueiden muodostaminen ja toiminnan valmistelu

- Itsehallintoalueiden muodostamiseksi ja niille siirtyvien tehtävien vastaanottamiseksi perustetaan kullekin alueelle väliaikainen organisaatio.
- Siitä säädetään voimaanpanolaissa ja organisaation asettaa valtioneuvosto.

11) Työohjelma ja vaiheistus

- Uudistusten ripeäksi käynnistämiseksi ja läpisaattamiseksi tarvitaan ministeriöiden yhteinen reformiministerityöryhmälle raportoiva muutosprojekti.
- Ensimmäisenä tulee valmistella ja toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Uudistusta varten tarvitaan lait sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, itsehallintoalueista ja uudistuksen voimaannpanosta. Lisäksi tulee muutoksia verolainsäädäntöön ja valtiosuuslainsäädäntöön
- Projektille on hankittava hallituksen luottamusta nauttiva ja valmistelevien ministeriöiden yhteinen projektijohtaja.
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä tulee voimaan porrastetusti siten, että:
 - vuonna 2017 perustetaan itsehallintoalueiden siirtymä- ja muutoshallinnot
 - vuoden 2018 aikana muutoshallinnot valmistelevat varsinaisten sote-tehtävien siirtymisen kunnilta ja kuntayhtymiltä itsehallintoalueille
 - vuoden 2019 alusta lukien tehtävät siirtyvät alueille

Ehdotusten vaikutukset kuntiin 1/2

- Kunnat ja kuntayhtymät eivät jatkossa järjestä tai tuota sosiaalihuollon eikä terveydenhuollon palveluja.
 - kunnilla myös jatkossa iso merkitys asukkaittensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja ylläpitämisessä
- Henkilöstön siirroissa noudatetaan liikkeenluovutusperiaatetta. Itsehallintoalueen henkilöstön asemaan ja palvelusuhteen ehtoihin sekä eläketurvaan ja eläkejärjestelmään olisi perusteltua soveltaa kuntien henkilöstöä koskevia säännöksiä.

Ehdotusten vaikutukset kuntiin 2/2

- Omaisuussiirroissa vaihtoehtoina ovat:
 - sote-omaisuus siirtyy tarkoituksenmukaisen palvelurakenteen edellyttämässä mitassa itsehallintoalueille
 - omaisuus jää nykyisille omistajille ja/tai yhtiöitetään, itsehallintoalueet vuokraavat niiltä tiloja ja laitteita.
- Perustuslaista johtuen kunnilla ei voi olla pysyvää rahoitusvastuuta itsehallintoalueiden toiminnasta.
 - selvitetään valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta siirtymäkauden aikana kanavoida osa kunnallisverotuksen tuotosta itsehallintoalueille
- Kuntien tehtävät vähenevät - kokonaisveroasteen nousu estettävä
 - kuntien alennettava verotustaan siirtyviä tehtäviä vastaavalla tavalla
 - samalla joudutaan uudistamaan kuntien valtionosuusjärjestelmää

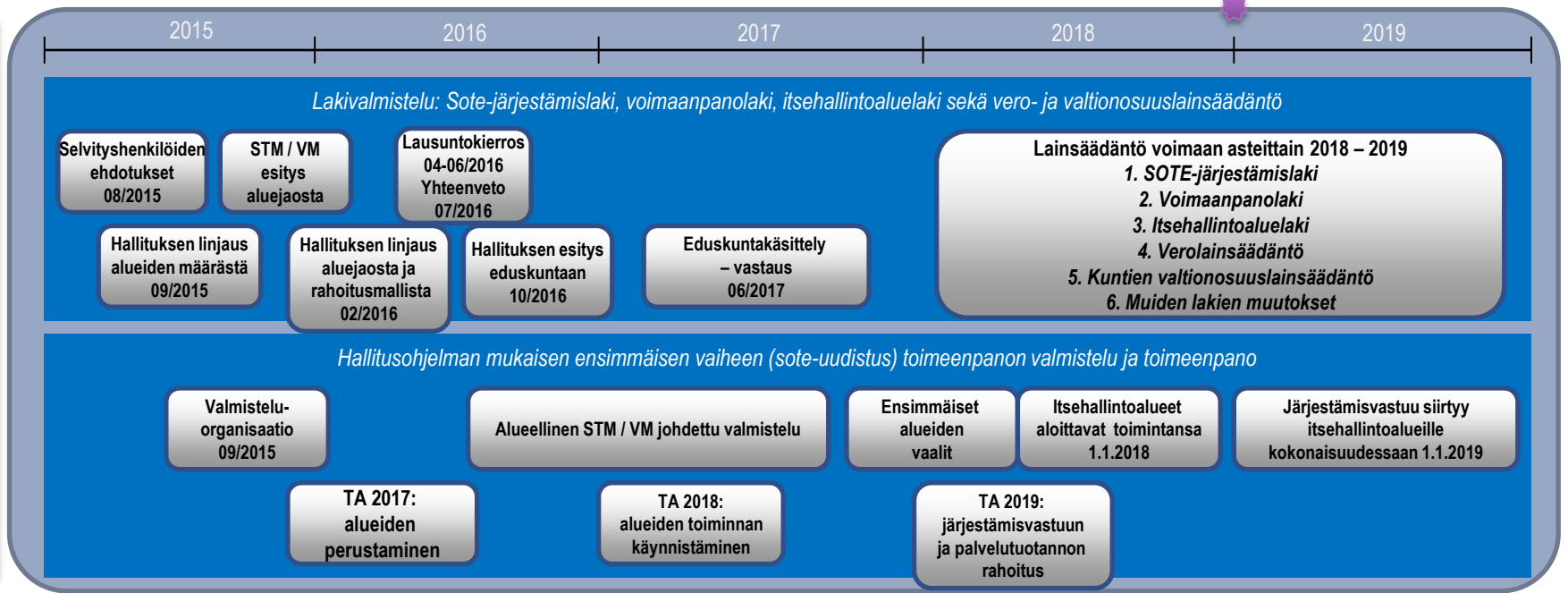
Ehdotusten vaikutukset maakuntien liittoihin 1/2

- Maakuntien liittojen toiminta integroidaan perustettaviin uusiin itsehallintoalueisiin (9-12) ja nykymuotoiset kuntayhtymät puretaan
- Itsehallintoalueilla ylintä päätösvaltaa käyttää kunnallisvaalien yhteydessä suoralla kansanvaalilla valittu valtuusto
- Muutos toteutetaan integroidusti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien siirron kanssa siten että itsehallintoalueiden monitoimialaisuus on näkyvissä ensimmäisissä vaaleissa

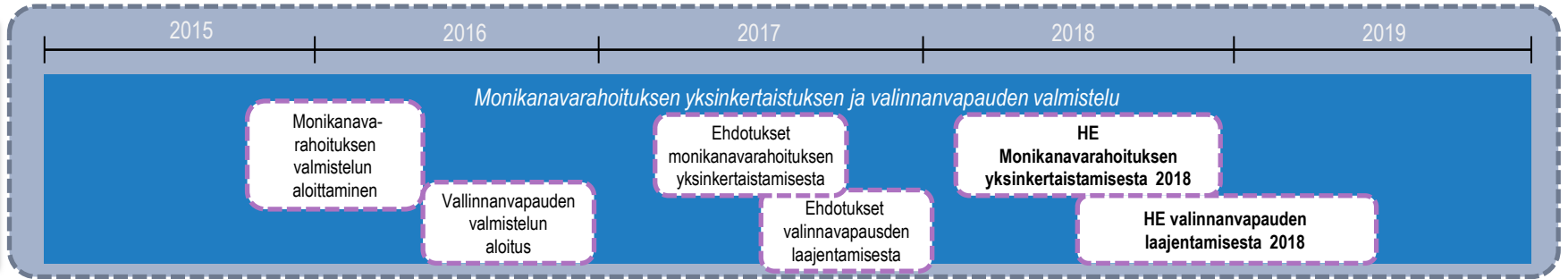
Ehdotusten vaikutukset maakuntien liittoihin 2/2

- Henkilöstön siirroissa noudatetaan liikkeenluovutusperiaatetta. Itsehallintoalueen henkilöstön asemaan ja palvelusuhteen ehtoihin sekä eläketurvaan ja eläkejärjestelmään sovelletaan kuntien henkilöstöä koskevia säännöksiä.
- Myöhemmin toteutettavassa aluehallintouudistuksessa itsehallintoalueiden tehtävät laajenevat kun niille siirretään valtionhallinnosta alueelliseen kehittämiseen liittyviä tehtäviä

VAIHE 1: SOTE-uudistus

VAIHEET 2 ja 3: SOTE-uudistus

Aluehallintouudistus

